

Z historie městské pohřební organizace

Počátky městské pohřební služby v Praze

Svůj vlastní pohřební ústav začala Praha provozovat ještě za Rakousko-uherské monarchie, koncesní listina byla obci pražské vydána dne 8. listopadu 1911 – od tohoto dne tedy mají Pražané k dispozici městskou pohřební službu.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 bylo zákonem č. 180 Sb. ze dne 1. dubna 1919 povoleno zpopelňování zemřelých – Praha tedy okamžitě přistoupila i k budování městského krematoria. První pražské krematorium bylo provizorně zřízeno v adaptované obecní kapli na Olšanských hřbitovech (dnešní Nová obřadní síň), první zpopelnění zde proběhlo 23. listopadu 1921.

Dne 4. června 1926 Městská rada pověřila Pohřební ústav hlavního města úkolem postavit pro město krematorium nové, které by vyhovovalo všem požadavkům nového přístupu k pohřbívání žehem. Pro stavbu krematoria byl vybrán pozemek ve Strašnicích, vedle Vinohradského hřbitova. V roce 1926 byla vyhlášena architektonická soutěž a o tři roky později ve Strašnicích započala stavba krematoria dle plánů arch. Aloise Mezery. Krematorium bylo dokončeno a slavnostně otevřeno tehdejším primátorem JUDr. Karlem Baxou dne 23. ledna 1932.

Od svého založení měl Pohřební ústav své sídlo v budově Pražské městské pojišťovny na Staroměstském nám. č. 8, v budově dnešního Ministerstva pro místní rozvoj, v roce 1936 však bylo třeba tyto prostory uvolnit, a Pohřební ústav hl. m. Prahy proto zakoupil dům na Staroměstském nám. 10, který přebudoval na sídlo svého ředitelství a celého administrativního zázemí. V tomto domě, byla zřízena hlavní objednávková kancelář na sjednávání pohřbů a centrální dispečink, který zajišťoval evidenci pohřbů a řízení provozu obřadních sání v Praze.

Současně Pohřební ústav převzal také objekt zrušené potravinové tržnice v Karlíně, kde vybudoval garáže pro pohřební vozy a sklad rakví; tento objekt začal fungovat v roce 1938.

První tři desetiletí fungování městského pohřebnictví byla charakterizována opravdu výrazným rozvojem – v roce 1938 měl Pohřební ústav hl. m. Prahy své hlavní sídlo s hlavní objednávkovou kanceláří na Staroměstském náměstí, krematorium ve Strašnicích, provozní zázemí v Pobřežní ulici č. 72 v Karlíně a 14 objednávkových kanceláří v různých částech Prahy.

Vývoj po roce 1948.

V roce 1948 byl vydán zákon č. 199 Sb. o komunálních podnicích. Vedení města proto rozhodlo zřídit komunální podnik Pohřební služba hl. města Prahy, do kterého včlenilo dosavadní Pohřební ústav hl. m. Prahy a tehdejší Zádušní a hřbitovní úřad hl. města Prahy, který měl na starosti správu hřbitovů. Ministerstvo vnitra nový komunální podnik zaregistrovalo dne 26. 5. 1949.

Vzhledem ke stále rostoucímu zájmu o pohřeb žehem začalo být zřejmé, že Praha bude brzy potřebovat další krematorium. Pro tento účel se podařilo získat pozemky v Motole a hned poté byla na projekt nového krematoria vyhlášena architektonická soutěž. Vítězný návrh arch. J. K. Říhy se začal realizovat v roce 1951 a provoz motolského krematoria byl zahájen o tři roky později, v roce 1954.

Zřízení motolského krematoria a urnového háje bylo ovšem na dlouhou dobu poslední velkou investicí do pražského pohřebnictví.

Vývoj po roce 1989.

Po roce 1989 nastalo krátké období, kdy hlavní město hledalo způsob, jak svůj přístup k pohřebnictví nově uchopit. V roce 1992 byl pak komunální podnik Pohřební služba hl. m. Prahy znovu rozdělen na dvě samostatné organizace: Pohřební ústav hl. m. Prahy a Správu pražských hřbitovů. Praha se tak vrátila k původnímu organizačnímu uspořádání a do pohřebnické oblasti následně nasměřovala řadu výrazných investic, které mimo jiné umožnily alespoň zčásti napravit nevyhovující stav způsobený dlouhodobým podfinancováním.

V roce 1999 byla stržena nevyhovující budova garáží v Karlíně a na jejím místě vyrostla nová budova, kde vzniklo nejen zázemí pro provoz dopravy a sklady rakví, ale kam se ze Staroměstského náměstí přestěhovalo i vedení Pohřebního ústavu hl. m. Prahy.

Roku 2013 byl Pohřební ústav hl. m. Prahy zařazen mezi subjekty kritické infrastruktury a začleněn do krizového plánu města. Městské pohřební službě tak přibylo několik nových povinností: ve svých skladových zásobách musí mít vždy alespoň 500 vaků na zemřelé a dostatečné množství základních rakví a musí rovněž udržovat v pohotovostním stavu předepsaný počet pohřebních vozidel – tak, aby byly připraveny k okamžitému výjezdu pro případ, že krizový štáb města vyhlásí mimořádnou událost s větším počtem úmrtí.

Ke dni 1. ledna 2020 došlo k další organizační změně pražského městského pohřebnictví. Spočívala ve sloučení Pohřebního ústavu hl. m. Prahy a Správy pražských hřbitovů. Všechny služby, které hlavní město v pohřebnické oblasti zajišťuje, se tak znovu dostaly pod administrativní správu jediného subjektu. Od července 2022 nese tato sloučená organizace název Hřbitovy a pohřební služby hl. m. Prahy (HPS). Zajišťuje kompletní

pohřební služby včetně převozů a repatriací, provoz krematorií ve Strašnicích a Motole a správu 33 pražských hřbitovů.

Tradiční nabídku se HPS snaží postupně rozšiřovat tak, aby pokryla co nejširší spektrum potřeb pozůstalých a odrážela i moderní pohřebnické trendy: sem patří například vznik nových pohřebišť, Lesa vzpomínek a Lučního hřbitova na Ďáblickém hřbitově, nebo otevření pohřebního Ateliéru, který svůj provoz zahájil v listopadu 2022.

Ať je ale aktuální organizační uspořádání pražského městského pohřebnictví jakékoli, to hlavní se nemění: snaha nabízet za všech okolností kvalitní a dostupné služby a pomáhat lidem v nejtěžších chvílích jejich života.

Podrobné informace najdete na webové stránce www.hrbitovy.cz/historie.

Kontakt pro média:

Tiskový mluvčí

Mgr. Jiří Královec, DiS., DiS.

+420 603 204 109

jiri.kralovec@hrbitovy.cz